

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   เครื่องข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่
 ขององค์กรชุมชน
 ชื่อผู้เขียน   นางอาภาพันธ์ พันธุ์
 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต   สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง   ประธานกรรมการ
 รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต   กรรมการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี่ยนผดุง   กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่ขององค์กรชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชนภาคเหนือ และศึกษาเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่ของกลุ่ม/องค์กรชุมชน

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการจัดกลุ่มสนทนา ข้อมูลได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ แยกแยะเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลของการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชนภาคเหนือ มีลักษณะสัมพันธ์แบบเครือญาติและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้ออาทรต่อกัน อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและบริวารภายในองค์กรชุมชน ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ยังมีลักษณะ ไม่เท่าเทียมกันอยู่ด้วย นอกจากนี้ความสัมพันธ์ที่กล่าวมา ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรชุมชนและสถาบันต่างๆ ภายในชุมชนเดียวกัน และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรชุมชนกับองค์กรภายนอก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวตั้งและกึ่งแนวนอน คือ มีลักษณะของการผสมผสานเพื่อเกิดความร่วมมือ และให้มีการปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ และแบบแผนหรือข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน

เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อการคงอยู่ขององค์กรชุมชน ได้แก่ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเครือญาติ เพื่อนบ้าน ผู้นำและบริวาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรชุมชนทั้งภายในและภายนอก ทำให้สามารถติดต่อเชื่อมโยง และเกิดการประสานงานบุคคลทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันในเรื่องต่างๆ เช่น เงินทุน การตลาด ความรู้ในด้านการจัดการธุรกิจรวมทั้งทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การสร้างจิตสำนึก และอุดมการณ์ของบุคลากรในองค์กรชุมชน ปัจจัยเหล่านี้เกื้อหนุนกลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีผลต่อการคงอยู่ขององค์กรชุมชน

Thesis Title Social Relations Networks Affecting the Existence of
Community Organizations

Author Ms.Apaphun Phuntu

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Assoc.Prof.Dr.Phasina Tangchuang Chairman

Assoc.Prof.Dr.Cherdla Suntornwipart Member

Asst..Prof.Yongyudh Plianpadung Member

Abstract

This thesis was set out to examine the social relations networks and their impact upon the existence of community groups/organizations in Northern Thailand.

Structured and semistructured interviews, participatory and nonparticipatory observations, and focus group discussions were used to collect needed data. Collected data were subsequently cross-checked, classified and analyzed on the basis of predetermined conceptual frameworks. Findings were as follows:

Examined social relations networks were predominantly of kinship type and relationships among neighbors were of horizontal nature characterized by equal footing, interdependence, mutual help and concern. However, existing client-patron relationships within community organizations/groups were still of patronage nature, i.e., based on unequal footing.

Moreover, identified relationships among community organizations/groups and institutions and between these entities and external ones were of both vertical and semihorizontal nature. This meant a combination of collaboration-oriented

interdependence, mutual help and concern and required compliance with mutually determined rules and regulations.

Social relations networks found to have had an impact upon the existence of community groups/organizations included those of kinship, neighborhood, patron-client, and intercommunity organizations and internal-external organizations types, thus, leading to interpersonal connection and cooperation both within and outside the community, exchanges of experiences as well as interdependence in such matters as fund and fund-raising, marketing, managerial knowledge. They also helped generate more participation and create sense of awareness and common ideologies among community members. These factors enabled community groups/organizations to continue functioning effectively as well as favourably support their existence.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University